

JÄMSTÄLLDHETS
MYNDIGHETEN

FÖRSTÄRKT ARBETE MOT PROSTITUTION OCH MÄNNISKOHANDEL

Nationella samordningen mot prostitution och
människohandel

Redovisning av deluppdrag i enlighet med regleringsbrev
den 23 juni 2021 (A2021/01443, A 2021/01397)

Jämställdhetsmyndigheten

Göteborg, mars 2022

Rapport 2022:12

Dnr: ALLM 2022/111

Har du frågor om denna publikation, kontakta:

Frida Johansson

Telefon 070-784 74 75

INNEHÅLL

SAMMANFATTNING	5
GENOMFÖRANDE	8
1. UPPDRAGET	10
2. STÄRKA DET FÖREBYGGANDE ARBETET	11
2.1. Utvärdering av KAST.....	11
2.1.1. Bakgrund.....	11
2.1.2. Genomförande och förväntad effekt.....	12
2.2. Återlansering av kampanjen resekurage.....	13
2.2.1. Bakgrund.....	13
2.2.2. Genomförande och förväntad effekt.....	14
3. ÖKAT KOMPETENSSTÖD	16
3.1. Manual vid misstanke om människohandel.....	16
3.1.1. Bakgrund.....	16
3.1.2. Genomförande och förväntad effekt.....	17
3.2. Broschyr för yrkesverksamma.....	18
3.2.1. Bakgrund.....	18
3.2.2. Genomförande och förväntad effekt.....	18
4. FÖRSTÄRKNING AV REGIONKOORDINATORER.....	19
4.1. Regionkoordinatorer	19
4.1.1. Bakgrund.....	20
4.1.2. Genomförande och förväntad effekt.....	20
5. FÖRDELA MEDEL TILL DET NATIONELLA STÖDPROGRAMMET	24
5.1. Det nationella stödprogrammet	24
5.1.1. Bakgrund.....	24
5.1.2. Genomförande och förväntad effekt.....	24

6. FÖRDELA MEDEL TILL ÅTERVÄNDANDEPROGRAMMET VID INTERNATIONAL ORGANIZATION FOR MIGRATION (IOM)	26
6.1. Återvändandeprogrammet.....	26
6.1.1. Bakgrund	26
6.1.2. Genomförande och förväntad effekt.....	27
ANALYS	28

SAMMANFATTNING

Jämställdhetsmyndigheten har fått i uppdrag att stärka arbetet mot prostitution och människohandel inom fem områden. Myndigheten ska stärka det förebyggande arbetet, ge ökat kompetensstöd för yrkesverksamma samt förstärka arbetet med regionkoordinatorer mot prostitution och människohandel. Myndigheten ska även fördela medel till det Nationella stödprogrammet som drivs av Plattformen Civila Sverige mot människohandel samt vid behov öka bidraget till återvändandeprogrammet som drivs av FN:s migrationsorgan, International Organization for Migration (IOM).

Två satsningar för att stärka det förebyggande arbetet

Inom ramen för uppdraget har den Nationella samordningen mot prostitution och människohandel vid Jämställdhetsmyndigheten valt att fokusera på två satsningar för att stärka det förebyggande arbetet.

Satsningarna innefattar för det första en utvärdering av behandlingsmetoder på mottagningar för köpare av sexuella tjänster (KAST) runt om i landet. En tidigare begränsad studie har genomförts av KAST-mottagningen i Göteborg där slutsatsen av studien pekar på positiva resultat av de behandlingsmetoder som används. De klienter som intervjuats i studien bekräftar att de efter avslutad behandling har slutat köpa sex, mår bättre och har en fått bättre relation till anhöriga.

Studien var dock för begränsad för att kunna säkerställa resultatet. Det finns därför ett behov av en utökad studie, vilken delvis kommer genomföras inom ramen för detta uppdrag. Förväntade effekter av satsningarna är att öka kunskapen om effektiva behandlingsmetoder som riktar sig mot efterfrågan av köp av sexuella tjänster. Det finns ingen motsvarighet till denna studie på den globala arenan.

För det andra genomförs en uppdatering och återlansering av kampanjen Resekurage, som är en informations- och påverkanskampanj för att belysa den internationellt resande allmänheten om de sexuella övergrepp som begås av svenska turister utomlands. De utvärderingar som genomförts av tidigare lansering av kampanjen visar att kampanjen haft en positiv effekt på allmänhetens kännedom om sexuell exploatering av barn utomlands.

Utvärderingen visar även att fler agerat vid misstanke om att ett barn exploaterats på semesterorten. Sedan kampanjen lanserades första gången 2014 har förövares tillvägagångssätt förändrats. Nu är det bland annat vanligare att de bosätter sig landet under en period. Kampanjens material behöver därför uppdateras och kampanjens marknadsföring måste justeras för att säkerställa att kampanjens budskap når en så bred målgrupp som möjligt. I förlängningen förväntas kampanjen bidra till att fler tips når de internationella och de nationella rättsvårdande myndigheterna och att brott som begås av svenskar utomlands lagförs.

Kompetenshöjande insatser genom informationsmaterial och en interaktiv digital manual

För att stärka de kompetenshöjande insatserna utvecklas metodstöd och informationsmaterial. Materialet lanseras via olika kanaler för en ökad tillgänglighet och användbarhet för målgrupperna. Materialet består av en digital och interaktiv version av Manual vid misstanke om människohandel som kommer att lanseras på Jämställdhetsmyndighetens webb.

Materialet består även av enhetligt framtagna broschyrer riktat till yrkesverksamma som kommer i kontakt med utsatta för prostitution och människohandel. En långsiktig effekt av denna satsning är förbättrade förutsättningar för att yrkesverksamma ska kunna erbjuda ett tidsenligt och komplett stöd till utsatta, i samverkan med myndigheter och andra aktörer.

Förstärka regionkoordinatorernas arbete

Förstärkningen av regionkoordinatorer består av utökade tjänster samt tjänstgöringsgrad för befintliga regionkoordinatorer. Tjänstgöringsgraden för regionkoordinatorerna är en till två heltidstjänster per region, där flera regioner utökat till två heltidstjänster för regionkoordinatorernas verksamhet. Fler kompetenshöjande insatser har erbjudits och barnperspektivet har stärkts. De insatser som genomförts under 2021 har lett till att regionkoordinatorerna kunnat erbjuda stöd i 490 olika ärenden. I förlängningen förväntas arbetet med att förstärka funktionen att leda till att fler utsatta identifieras och erbjuds stöd och skydd. Att regionkoordinatorerna kan ge utökat stöd till yrkesverksamma bidrar också till ett mer kvalitativt och likvärdigt stöd över landet. Samverkan och kunskapsöverföring mellan lokal, regional och nationell nivå är en central

del i regionkoordinatorernas arbete som kommer att kunna utvecklas när regionkoordinatorerna blir fler.

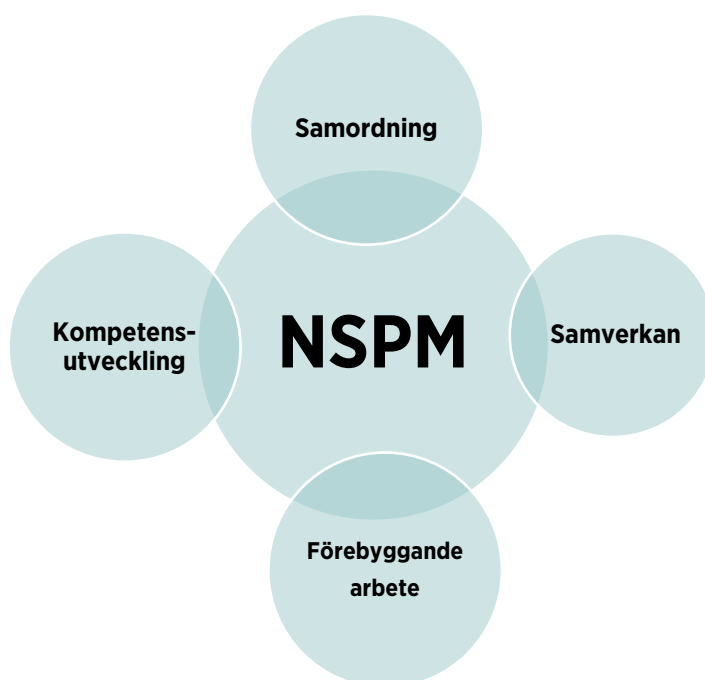
Finansiella medel till det Nationella stödprogrammet och till Återvändandeprogrammet

Slutligen fördelas medel både till det Nationella stödprogrammet vid Plattformen Civila Sverige mot människohandel och återvändandeprogrammet vid International Organization for Migration. Genom utökade medel till Plattformen säkerställs att fler utsatta kan erbjudas skydd och stöd i Sverige genom de boenden som certifieras av Plattformen. Under 2021 har 18 vuxna och 20 barn erbjudits stöd. Plattformen har under året aktivt arbetat för att certifiera fler boenden vilket förväntas leda till ett utökat och mer likvärdigt stöd över landet. Målsättningen för det Nationella stödprogrammet är att ha certifierade boenden i varje region i Sverige, vilket inte finns idag.

Inom ramen för uppdraget har Jämställdhetsmyndigheten utökat den årliga budgeten till återvändandeprogrammet med ytterligare 1,4 miljoner. Under 2021 har arbetet resulterat i att totalt 61 personer kunnat ta del av stödet. Flera av personerna var inkluderade i ett ärende om arbetskraftsexploatering inom bärplockningsindustrin. De utökade medel som riktar sig till återvändandeprogrammet säkerställer att fler offer för människohandel kan återvända och återintegreras i hemlandet via den stödstruktur som byggts upp.

GENOMFÖRANDE

Jämställdhetsmyndigheten har ansvaret för att på nationell nivå samordna arbetet mot människohandel för alla ändamål, utveckla samverkan mellan myndigheter och andra aktörer, liksom med internationella aktörer, och bistå myndigheterna med metodstöd och kompetensutveckling. I uppdraget ingår även att främja förebyggande insatser mot prostitution och människohandel. Arbetet inom den Nationella samordningen mot prostitution och människohandel (NSPM) synliggörs i denna modell:

I samordningen ingår att sammankalla det nationella metodstödsteamet (NMT), bemanna en stödtelefon för yrkesverksamma som möter utsatta för prostitution och människohandel och samordna och delfinansiera regionkoordinatorernas arbete. Samverkan sker inom ett flertal forum både nationellt och internationellt. Det ingår även att finansiera det nationella stödprogrammet och återvändandeprogrammet.

Det förebyggande arbetet har en rad olika inriktningar och inkluderar bland annat att arbeta med informationssatsningar till personer som riskerar att utsättas för människohandel i arbetslivet, utvärdering av behandling till personer som utnyttjar personer i prostitution och information till föräldrar om grooming.

Inom området kompetensutveckling ingår bland annat en webbutbildning och ett omfattande metodstöd, manualen. NSPM arbetar också med ett särskilt uppdrag kring arbetskraftsexploatering.

Det aktuella uppdraget innefattar en förstärkning av arbete inom fem områden som sedan tidigare är viktiga delar av det nationella samordningsuppdraget. I många delar har de utökade medlen möjliggjort en förstärkning i redan befintliga strukturer för samverkan, som i fallet med regionkoordinatorerna. Befintlig samverkan med International Organization for Migration har intensifierats och samverkan med Plattformen Civila Sverige mot människohandel har initierats och utvecklats.

I arbetet med förstärkning av det förebyggande arbetet och kompetensutvecklingsfrågor har det prioriterats att utveckla redan påbörjade projekt för att medlen ska komma till störst nytta under den begränsade tidsramen. De förstärkta medlen har gjort det möjligt att förverkliga sedan tidigare identifierade utvecklingsområden, som till exempel en digitalisering och vidareutveckling av manualen. Kampanjen Resekurage har kunnat uppdateras. Processen med framtagande av efterfrågat metodstöd i form av broschyrer till utsatta har kunnat påbörjas. Pågående projekt, som utvärdering av de behandlingsmetoder som används på mottagningar till köpare av sexuella tjänster (KAST), har kunnat förlängas och vidareutvecklats.

1. UPPDRAGET

I det här kapitlet presenteras Jämställdhetens uppdrag att förstärka arbetet mot prostitution och människohandel.

Den 23 juni 2021 fick Jämställdhetsmyndigheten i uppdrag att stärka arbetet mot prostitution och människohandel i enlighet med vårändringsbudgeten för 2021 (prop. 2020/21:99). Uppdraget är ett tillägg till uppdraget att arbeta mot prostitution och människohandel samt hedersrelaterat våld och förtryck (A2020/02655, A2020/02621). I tilläggsuppdraget ingår att stärka det förebyggande arbetet och genomföra insatser för att säkra stöd och skydd till utsatta inom prostitution och människohandel i form av ökat kompetensstöd och förstärkning av regionkoordinatorerna. Jämställdhetsmyndigheten ska även fördela medel till det Nationella stödprogrammet som drivs av Plattformen Civila Sverige mot människohandel samt vid behov öka bidraget till återvändandeprogrammet som drivs av FN:s migrationsorgan, International Organization for Migration (IOM). Denna rapport är en slutredovisning av tilläggsuppdraget.

Jämställdhetsmyndigheten har i regleringsbrevet för 2022 fått ett förnyat uppdrag med samma innehåll som ska delredovisas den 15 mars 2023 och slutredovisas den 15 mars 2024 (A 2021/02396, A 2021/02318). Det arbete som har påbörjats inom det aktuella uppdraget kommer därmed kunna fortsätta, vidareutvecklas och i vissa delar även utvärderas fram till år 2024.

I den kommande rapporteringen redovisas arbetet utifrån följande fem områden;

- Förebyggande arbete
- Kompetensstöd
- Förstärkning av regionkoordinatorerna
- Finansiering av det nationella stödprogrammet
- Finansiering av det nationella återvändandeprogrammet

I varje avsnitt ges en bakgrund, beskrivning av utfört arbete, samt en redogörelse över de konsekvenser eller den förväntade effekt som uppdraget har haft. Avslutningsvis analyseras utvecklingen under uppdragets tid och hur arbetet kan vidareutvecklas under kommande år.

2. STÄRKA DET FÖREBYGGANDE ARBETET

Den Nationella samordningen mot prostitution och människohandel arbetar med att främja utvecklingen av förebyggande insatser. I den nationella strategin för att förebygga och bekämpa mäns våld mot kvinnor betonas just vikten av att skifta fokus från ett reaktivt till ett proaktivt arbetssätt. Det förebyggande arbetet inom samordningen bedrivs på alla preventionsnivåer. Arbetet inom det förstärkta uppdraget har, delvis på grund av uppdragets tidsram, inriktats på två konkreta projekt; att möjliggöra en utvärdering av behandlingsmetoder för personer som köper sexuella tjänster och att uppdatera en kampanj till allmänheten som syftar till att förebygga sexuell exploatering av barn utomlands.

2.1. UTVÄRDERING AV KAST

En viktig del i arbetet med att motverka och bekämpa prostitution och människohandel är att erbjuda behandling till personer som köper sexuella tjänster. Köpare av sexuella tjänster (KAST) är en kommunal verksamhet som finns tillgänglig i Göteborg, Stockholm, Malmö, Västerås, Karlstad, Umeå och Skellefteå. KAST-verksamheterna erbjuder behandling till personer som köper sexuella tjänster.

2.1.1. Bakgrund

För att undersöka vilka psykosociala insatser som erbjuds personer som köper sex gjorde Forskningsbaserat utvecklingsarbete i Göteborgsregionen (FoU i Väst) inledningsvis en begränsad litteraturoversikt.¹ Sökningen visade att det finns mycket begränsad forskning på området. Det saknas både systematiska uppföljningar av verksamheter och utvärdering av behandlingens resultat.

---

¹ Psykosociala insatser till köpare av sexuella tjänster - en begränsad kartläggande litteraturoversikt, Göteborgsregionen, 2020.

FoU Väst utförde därför en begränsad studie av KAST-verksamheten i Göteborg. Studien finansierades av Jämställdhetsmyndigheten och Länsstyrelsen i Västra Götaland. Studien ämnade ge ökad kunskap om insatserna som ett första steg i en strävan att arbeta mer evidensbaserat. Den självupplevda effekten av behandlingen skulle också dokumenteras.

Resultatet av denna studie visade på att den behandling som erbjuds inom KAST-verksamheten i Göteborg är individanpassade stödsamtal med inslag av flera psykoterapeutiska metoder. De klienter på KAST-mottagningarna som har intervjuats i studien har uttryckt att behandlingen haft stor betydelse. De har uppgivit att de har slutat köpa sex, mår bättre och har fått förbättrade relationer med anhöriga efter avslutad behandling.

Studien visade alltså på positiva resultat av behandlingen, men var allt för begränsad för att tydligt kunna påvisa vilka effekter behandlingen av målgruppen hade haft.² Det uppstod därmed ett behov av fortsatt forskning som kunde innefatta fler mottagningar i ett försök att forma slutsatser om behandlingsmetoder och dess effekter.

2.1.2. Genomförande och förväntad effekt

Jämställdhetsmyndigheten initierade tillsammans med flera länsstyrelser under hösten 2021 en fortsättning på den initiala studien. Jämställdhetsmyndighetens finansiering bidrog till att möjliggöra en uppstart av studien som förväntas pågå under flera år. Under denna initiala del av projektet har behandlingsmetoder vid sju olika KAST-mottagningar kunnat studeras. Metoder för dokumentation och datainsamling har utvecklats. Forskarna har även haft möjlighet att ansöka om forskningsmedel och planera och förbereda uppstarten av den mer omfattande studien.

Effekterna av denna omfattade studie förväntas bli många. Studien kommer att bidra till ett bättre kunskapsläge nationellt vilket kan bidra till mer anpassade insatser riktade till målgruppen. Förutsättningar skapas för att bedriva ett mer kvalitativt och likvärdigt arbete med målgruppen. Om resultatet av studien är positivt kan de använda behandlingsmetoderna spridas till fler delar av landet.

Efterfrågan på utvärderade metoder att använda i det brottsförebyggande arbetet på indikativ nivå förväntas öka som en effekt av att kommunerna fått ett tydligare ansvar att arbeta med våldsutövande män genom den lagändring som gjorts på området. Det faktum att minimistrafvet för köp av sexuell tjänst kommer att höjas

---

² KAST i Göteborg - en samtalsmottagning för köpare av sexuella tjänster, Göteborgsregionen, 2021.

till fängelse kan också öka efterfrågan på utvärderade behandlingsmetoder. Genom effektiva behandlingsmetoder förhindras återfall i brott och efterfrågan minskar.

Verksamheter som KAST, som personer kan söka upp på eget initiativ, finns i stort sett bara i Sverige. Denna studie saknar motsvarighet på den globala arenan. Studien förväntas därför få stor internationell uppmärksamhet. Sverige skulle i förlängningen, om resultaten är positiva, kunna sprida bevisat effektiva metoder att arbeta mot efterfrågan för att förebygga prostitution och människohandel.

2.2. ÅTERLANSERING AV KAMPANJEN RESEKURAGE

Kampanjer för att öka allmänhetens medvetenhet som ett led i att motverka efterfrågan på sexuella tjänster har blivit en av de mest välanvända metoderna bland OSSE-länder. Majoriteten av kampanjerna har använts för att nå specifika målgrupper, som exempelvis köpare av sexuella tjänster eller för att nå en bredare allmänhet.³

Kampanjen Resekurage är en påverkanskampanj som tagits fram i samverkan mellan Jämställdhetsmyndigheten, Childhood Foundation, Ecpat, ett antal länsstyrelser och polisen. Utvärderingar som genomfördes efter det att sexköpslagen trädde i kraft visar att av de svenska män som köper sex gör 80 procent det utomlands.⁴

Den informativa delen i kampanjen syftar till att upplysa allmänheten om den exploatering som barn utsätts för av svenska turister utomlands. Kampanjen består även av en påverkansdel där uppmaningen är att den internationellt turistande allmänheten bör använda sitt "resekurage" och kontakta rättsvårdande myndigheter vid det fall någon misstänker att sexuella övergrepp på barn begås utomlands. Kampanjen lanserades på Arlanda flygplats, Landvetter flygplats, Arlanda express, flygbussar och passcentraler. Till kampanjen finns en hemsida med information.

2.2.1. Bakgrund

Kampanjen togs fram för första gången år 2014 och lanserades av Jämställdhetsmyndigheten 2019. Kampanjen har varit vilande på grund av de omständigheter som rådde under pandemin från 2020 till början av 2022. Den utvärdering som har genomförts visar på att kampanjen har haft en positiv effekt på allmänhetens kännedom om sexuell exploatering av barn utomlands. Den visar även på att de som har tagit del av informationskampanjen i högre utsträckning har

---

³ Discouraging the demand - that fosters trafficking for the purpose of sexual exploitation, Occasional paper no. 11, OSSE, 2021, s. 51.

⁴ Sexuell och reproduktiv hälsa och rättigheter (SRHR) i Sverige 2017, Folkhälsomyndigheten, 2019.

agerat genom att underrätta hotellpersonal eller anmält till den lokala eller svenska polisen om de misstänkt att ett barn har exploaterats på semesterorten.

I Jämställdhetsmyndighetens omfattningskartläggning från 2021 beskrivs att pandemin haft effekter som påverkat resande förövares tillvägagångssätt.⁵ Polismyndigheten rapporterar att antalet sexuella övergrepp på barn begångna av svenska män utomlands har minskat. Samtidigt noteras att förövarnas aktivitet på nätet, riktade mot barn både i och utanför Sverige, har ökat.

Med anledning av att samhällen runt om i världen inom kort förväntas öppna upp och reserekommendationer ändras antas den internationella turismen åter igen öka. En förväntning är att resandet återupptas vilket i sin tur även innebär att de förövare som under pandemin använt sig av digitala plattformar till viss del återgår till tidigare tillvägagångssätt.

2.2.2. Genomförande och förväntad effekt

Sedan kampanjen togs fram för första gången år 2014 har det tillvägagångssätt som förövare använder sig av delvis förändrats. Till exempel är exploateringen inte lika synlig i offentliga miljöer. Det är också vanligare att förövare bosätter sig i det land som exploateringen sker.⁶ Kampanjen är därför i behov av en uppdatering inför att den ska återlanseras, vilket möjliggjorts genom detta uppdrags finansiering.

Jämställdhetsmyndigheten inledde under hösten 2021 ett samarbete med en kommunikationsbyrå, som har fått i uppdrag att ta fram ett uppdaterat och enhetligt annonsmaterial för kampanjen. I uppdraget ingår även att uppdatera och utveckla den kampanjhemsida som finns tillgänglig. Under projektets gång samverkar Jämställdhetsmyndigheten med Childhood foundation och Ecpat.

Arbetet med kampanjen kommer att vara klart under våren 2022. Kampanjen kommer därefter att återlanseras. Ett av flera budskap kommer vara att vissa resvanor aldrig får bli som förut. Kampanjen kommer därefter att utvärderas.

En återlansering av Resekurage förväntas få flera effekter. Personer som reser utomlands förväntas, genom att de tar del av information i annonser och på hemsidan, bli medvetna om den exploatering av barn som sker utomlands. Allmänheten kan med en nyförvärvad medvetenhet kring frågorna vara uppmärksam på misstänkta beteenden och utsatthet i syfte att identifiera utsatta och förebygga brottslighet. Allmänheten uppmanas också att tipsa polisen om sina

---

⁵ Prostitution och människohandel, Slutredovisning av uppdrag att stärka arbetet mot att barn och unga respektive vuxna utnyttjas i prostitution och människohandel, samt kartlägga omfattningen av prostitution och människohandel, Jämställdhetsmyndigheten, 2021, s.21.

⁶ Sexual exploitation of Children in Travel and Tourism, the Cambodian case, Childhood foundation 2020, s. 20.

iakttagelser. I förlängningen kan fler tips och vittnesmål från allmänheten leda till fler utredningar om misstänkt exploatering av barn och att fler förövare lagförs.

3. ÖKAT KOMPETENSSTÖD

Den Nationella samordningen mot prostitution och människohandel arbetar med att säkerställa ett kvalitativt och anpassat kompetensstöd för yrkesverksamma runt om i landet. I detta ingår bland annat en webbutbildning, ett omfattande metodstöd - manualen - och en stödtelefon. I arbetet med att förbättra kompetensstödet har utgångspunkten varit att säkra tillgången, tillgängligheten och relevansen av det erbjudna materialet. Fokus i det stärkta uppdraget har varit att framställa informationsmaterial riktat till utsatta och att utveckla manualen i ett interaktivt digitalt format.

3.1. MANUAL VID MISSTANKE OM MÄNNISKOHANDEL

Manualen är ett metodstöd som ger stöd och praktisk vägledning till yrkesverksamma som kan komma i kontakt med personer som utsatts för människohandel. Den är framtagen med ”National Referral Mechanism” som förebild och som är en process flera europeiska länder har inrättat. Enligt denna process identifieras offer för människohandel och hänvisas till rätt instanser för att få det skydd och stöd de har rätt till i enlighet med Europarådets konvention om bekämpande av människohandel. Manualen ger en helhetsbild av det stöd och skydd som erbjuds offer för människohandel i Sverige. En av manualens viktigaste uppgifter är att tydliggöra vilket ansvar olika myndigheter har samt hur de kan agera och samverka i människohandelsärenden.

3.1.1. Bakgrund

Manualen togs fram av Länsstyrelsen i Stockholm och omarbetades till sitt nuvarande format av Jämställdhetsmyndigheten under 2019. Manualen är det huvudsakliga metodstöd som Jämställdhetsmyndigheten utgår från i sin samverkan med andra myndigheter samt för att ge stöd till yrkesverksamma. Den används även av aktörer inom civilsamhället som arbetar med personer utsatta för människohandel.

Manualen finns tillgänglig i tryckt format samt genom den pdf-fil som publicerats på Jämställdhetsmyndighetens webb.

3.1.2. Genomförande och förväntad effekt

Med anledning av den digitala utvecklingen och att allt fler yrkesverksamma blir mindre beroende av utskrivet material har ett behov identifierats, manualens innehåll behöver bli mer lättillgängligt digitalt. En helt digital version av materialet tillgängliggör inte bara informationen för en bredare publik utan skapar även förutsättningar att bygga vidare och utveckla materialet till en interaktiv plattform för metodstöd och kompetensutveckling.

Under hösten 2021 påbörjades arbetet med att ta fram en enhetlig utbildningsstrategi för den Nationella samordningen mot prostitution och människohandel. I arbetet med strategin identifierades ett behov av en gemensam digital plattform för kompetensutveckling, en plattform dit yrkesverksamma kan vända sig för att få stöd i arbetet med utsatta för prostitution och människohandel. Informationsflödet på plattformen skulle kunna analyseras för att utvärdera behov av kunskap och metodstöd.

Den framtagna manualen är det mest utbredda metodstödet kring ärederelaterad hantering gällande offer för människohandel och utgör därför kärnan i de kommande kompetensutvecklande satsningarna. Utvecklingen av manualen till ett digitalt och interaktivt format blev möjligt genom detta regeringsuppdrag. Arbetet utförs av en kommunikationsbyrå i samarbete med Jämställdhetsmyndigheten.

Under projektets gång pågår ett omfattande arbete på myndigheten med att vidareutveckla kompetensstödet. Ett flertal case-övningar, varav en fokuserar på att identifiera och ge stöd till utsatta barn, kommer att tillföras den digitala plattformen. Processledarstöd håller på att utvecklas. Efter att manualen har lanserats kommer regelbundna utvärderingar att genomföras för att säkerställa dess funktion.

En förväntad effekt av lanseringen av en vidareutvecklad och interaktiv manual är en ökad spridning bland yrkesverksamma. I Jämställdhetsmyndighetens rapport Prostitution och människohandel (2021:23) konstaterades att det finns stora kunskapsluckor hos myndigheter och verksamheter som möter utsatta inom prostitution och människohandel. Kunskapen som finns hos olika verksamheter bygger inte sällan på enskilda individers intressen och engagemang. Ett interaktivt och förbättrat metodstöd i form av en digital manual med fiktiva övningar förväntas leda till ökad kunskap bland fler yrkesverksamma.

I förlängningen skapas förutsättningar för att identifiera fler utsatta och att erbjuda ett mer likvärdigt stöd till dem. Enskilda yrkesverksamma och andra aktörer ges också förutsättningar att lättare kunna samverka kring ett mer tidsenligt och komplett stödmaterial.

3.2. BROSCHYR FÖR YRKESVERKSAMMA

Målet med det informationsmaterial samt den kompetensutveckling Jämställdhetsmyndigheten erbjuder är att det ska vara ändamålsenligt och tillgängligt. Det finns i dagsläget flera olika broschyrer och tryckt material som är framtaget av olika aktörer inom ramen för den Nationella samordningen mot prostitution och människohandel. Yrkesverksamma har under längre tid efterfrågat uppdaterade, aktuella och enhetligt framtagna broschyrer, särskilt för att kunna förse utsatta med information. Inom detta uppdrag har ett arbete påbörjats för att tillgodose det behovet.

3.2.1. Bakgrund

Den Nationella samordningen mot prostitution och människohandel har tagit fram en rad olika informationsmaterial, varav mycket finns i tryck. Materialen vänder sig till olika målgrupper och har olika inriktningar. De skiljer sig ofta åt i utformning och har inte heller uppdaterats. Det finns ett behov av uppdatering och omarbetning av befintligt material vilket påtalats av yrkesverksamma. Relevansen i att tillgängliggöra broschyrer i tryckt format hänförs dels till att många yrkesverksamma arbetar i fält och därför behöver ha material snabbt tillhands, dels att vissa målgrupper av utsatta har begränsad möjlighet att tillgodogöra sig information och material digitalt.

3.2.2. Genomförande och förväntad effekt

Jämställdhetsmyndigheten har även i detta projekt valt att samarbeta med en kommunikationsbyrå som ansvarar för utformning och tryck av materialet. Arbetet startades upp under hösten 2021 och förväntas vara klart under första halvåret 2022.

Den förväntade effekten av insatsen är inte bara att tillmötesgå de önskemål som framförts av våra samarbetsparter utan även på ett enkelt sätt säkerställa att så många yrkesverksamma som möjligt har lättillgängliga medel och metodstöd att tillämpa i mötet med utsatta. På detta sätt arbetar vi för att skapa en trygg och välinformerad yrkeskår i mötet med potentiella offer för prostitution och människohandel. Utsatta får genom materialet bättre förutsättningar att tillgodogöra sig information om det stöd och skydd som kan erbjudas.

4. FÖRSTÄRKNING AV REGIONKOORDINATORER

Det arbete som regionkoordinatorerna genomför under samordning av Jämställdhetsmyndigheten bidrar till att identifiera och ge stöd till barn och vuxna som utsätts för exploatering, prostitution och människohandel i Sverige. Regionkoordinatorernas funktion är mångfacetterad. Deras arbete bidrar till ett kvalitativt och samordnat arbete mot prostitution och människohandel på kommunal, regional och nationell nivå. De olika komponenterna i arbetet illustreras av följande figur och beskrivs ytterligare i kommande stycken.

4.1. REGIONKOORDINATORER

Funktionen hette från början länskoordinator och inrättades i Stockholm 2004 och i Malmö och Göteborg 2009. Den har sedan dess bytt namn till regionkoordinator och följer polisens indelning i regioner. Det finns idag 14 regionkoordinatorer fördelade på alla sju regioner i Sverige. Jämställdhetsmyndigheten samordnar

regionkoordinatorernas arbete nationellt och ansvarar för den samverkansstruktur som lägger grunden för arbetet och finansieringen av tjänsterna.

Regionkoordinatorernas funktion och arbetsuppgifter regleras i regionala samverkansavtal med tillhörande arbetsbeskrivning. Avtalsparter är förutom Jämställdhetsmyndigheten, samtliga länsstyrelser och de kommuner i vilka respektive regionkoordinator är anställd.

Av regionkoordinatorernas arbetsbeskrivning framgår att regionkoordinatorerna har tre huvudsakliga arbetsuppgifter; att bidra till regional och nationell samverkan, att ge metodstöd och utbilda yrkesverksamma och att ge stöd i individärenden. Regionkoordinatorerna ska även vara kontaktpersoner för återvändandeprogrammet. Vid behov ska regionkoordinatorn arbeta uppsökande mot arenor där misstanke om prostitution och människohandel finns. Detta arbete lägger grunden för att säkerställa en kunskapsöverföring och samverkan mellan lokal, regional och nationell nivå.

4.1.1. Bakgrund

Jämställdhetsmyndigheten samordnar regionkoordinatorernas arbete. I det arbetet ingår förutom att tillhandahålla en samverkansstruktur även att bistå regionkoordinatorerna med kompetensutveckling och skapa forum för samverkan. Jämställdhetsmyndigheten arrangerar därför fyra tvådagarsmöten per år för samtliga regionkoordinatorer. På dessa möten möjliggörs erfarenhetsutbyte, kompetensutveckling och regelbunden samverkan med International Organization for Migration (IOM) som tillhandahåller återvändandeprogrammet. Det är denna struktur som ligger till grund för regionkoordinatorernas arbete och i vilken förstärkningen av regionkoordinatorfunktionen hanteras.

4.1.2. Genomförande och förväntad effekt

Arbetets organisering

Förstärkningen av regionkoordinatorerna står för en stor del av det aktuella uppdraget. Regionkoordinatorerna är en central del i myndighetens arbete med att på nationell nivå samordna arbetet mot prostitution och människohandel. Genom de förstärkta medlen kunde finansieringen till varje region mer än tredubblas.

Arbetet med att förstärka regionkoordinatorerna tog sin utgångspunkt i den samverkansstruktur som under nästan två år arbetats fram genom samverkan med länsstyrelser och berörda kommuner. Med anledning av en ändring i tilldelningen av medel till länsstyrelserna blev samtliga 21 länsstyrelser del av samarbetet från och med 2021. Inför beslut om ökade medel hölls samverkansmöten dels med länsstyrelserna, dels med regionkoordinatorernas chefer. Ett syfte med mötena var

att tillförsäkra sig om att medlen kunde användas under den relativt begränsade tiden. Ett annat syfte var att ge möjlighet till erfarenhetsutbyte och att dela idéer om hur förstärkningen bäst kom till användning. Jämställdhetsmyndigheten framförde önskemål om att de utökade medlen skulle stärka arbetet mot exploatering av barn utifrån de slutsatser som hade gjorts i arbetet med det då pågående uppdraget att kartlägga prostitutionens omfattning. Då samtliga parter var positiva till förstärkningen upprättades avtal som ingicks under sommaren 2021.

Under hösten arbetade Jämställdhetsmyndigheten med att utveckla och kommunicera en mötesstruktur som lämpade sig för de nu över 30 avtalsparterna. Ett nationellt samråd hölls i november 2021 för att utvärdera avtalen och arbetsbeskrivningen.

Jämställdhetsmyndigheten har erbjudit regionkoordinatorerna kompetenshöjande insatser på temat romsk inkludering. I arbetet följer Jämställdhetsmyndigheten även upp vilka utbildningsinsatser som regionkoordinatorerna själva genomför riktade mot andra yrkesverksamma runt om i landet och vilket metodstöd de är i behov av.

Hur regionkoordinatorerna har stärkt sitt arbete

Med anledning av den utökade finansieringen har regionerna haft möjlighet att förstärka arbetet på många områden. Flera regionkoordinatorer som arbetat deltid har till exempel kunnat utöka sin tjänstgöringsgrad. I dagsläget ser tjänstgöringsgraden ut enligt följande, uppdelat per region:

- Region Stockholm har två regionkoordinatorer som arbetar heltid och är anställda av Stockholms stad. En regionkoordinator arbetar mot barn och en mot vuxna.
- Region Väst har två regionkoordinatorer som, på grund av de förstärkta medlen, nu arbetar heltid. De är anställda av Göteborgs stad. De utökade medlen har också möjliggjort att en socialsekreterare som är samlokaliserad med polisen har kunnat stärka arbetet.
- Region Mitt har två regionkoordinatorer på heltid, en i Västerås och en i Uppsala. Intresset för att anställa en regionkoordinator i Gävle undersöktes men någon anställning blev inte aktuell. Eventuellt kommer ytterligare en regionkoordinator i Uppsala att tillsättas.
- Region Bergslagen har en regionkoordinator anställd i Karlstad kommun på heltid. Rekrytering av ytterligare en tjänst i Karlstad pågår.
- Region Nord har två regionkoordinatorer anställda i regionen. En regionkoordinator i Umeå kommun arbetar deltid och en i Sundsvalls kommun arbetar heltid. Under 2021 påbörjades arbete med att inrätta

ytterligare en tjänst i regionen och arbetet blev klart i början av 2022. Den nya tjänsten kommer att vara placerad i Östersund.

- Region Öst har två regionkoordinatorer som arbetar deltid i Jönköpings kommun, vars tjänstgöringsgrad har kunnat ökas, och en regionkoordinator som arbetar deltid i Linköpings kommun. Möjligheten att utöka tjänstgöringsgrader ytterligare under 2022 undersöks.
- Region Syd har två anställda regionkoordinatorer i Malmö stad. Arbeta pågår för att inrätta ytterligare en tjänst i Kalmar.

Utöver en utökning av regionkoordinatorernas tjänster har medlen använts till att genomföra flera olika utbildningsinsatser. Utbildningsinsatserna har handlat om sexuell exploatering, prostitution och olika former av människohandel. Insatserna har riktats till personal inom hotellbranschen, arbetsmiljöinspektörer på Arbetsmiljöverket och studenter på polishögskolan. Utbildningsinsatser har även genomförts till personal från kvinnojourer, elevhälsan och ungdomsmottagningar. Även yrkesverksamma inom socialtjänsten, Skatteverket och Kronofogdemyndigheten, har ingått i satsningarna.

Regionkoordinatorerna har på lokal nivå och på länsnivå bidragit med att inkludera prostitution och människohandel i arbetet mot mäns våld mot kvinnor och våld i nära relationer. Det har exempelvis skett genom framtagande av handlingsplaner och utbildningsinsatser på området.

Förstärkningen har även använts till erfarenhetsutbyte, bland annat för att vidareutveckla hållbara samverkansstrukturer på regional nivå. Både Jämställdhetsmyndigheten och representanter från regionerna har genom utbyte tagit del av den så kallade "Stockholmsmodellen", där kommuner skriver samverkansavtal som inkluderar tillgång till tjänster från regionkoordinatorer, MIKA- och KAST-mottagningar (mottagningar för personer utsatta i prostitution och köpare av sexuella tjänster).

Effekterna av förstärkningen

Förstärkningen av funktionen bidrar på flera sätt till ett mer likvärdigt regionalt arbete kring prostitution och människohandel. Den förväntade effekten av förstärkningen är att arbetet kommer att implementeras i fler kommuner genom samverkan mellan kommunerna. Yrkesverksamma får därigenom tillgång till det metodstöd och den kompetensutveckling som regionkoordinatorn erbjuder. Förstärkningen förväntas även göra det enklare att anpassa det arbetet som bedrivs utefter specifika regionala behov. Flera regioner har rapporterat att arbetet riktat mot utsatta barn har kunnat förstärkas.

En förstärkning av regionkoordinatorfunktionen bidrar både direkt och indirekt till ett förbättrat och utökat stöd till utsatta. En av regionkoordinatorernas huvuduppgifter är att bidra till att identifiera barn och vuxna som potentiellt är utsatta för exploatering, prostitution och människohandel i Sverige. Detta arbete

sker genom uppsökande insatser, konsultativt stöd till yrkesverksamma samt genom medverkan i regionala samverkansgrupper, till exempel de metodstödsgrupper inom arbetslivskriminalitet som leds av Arbetsmiljöverket. Regionkoordinatorerna ska även främja arbetet med att medföljande barn och barn i hemland uppmärksammas av berörda myndigheter.

Genom utbildning och konkret rådgivning till en rad olika professioner ökar medvetenheten om såväl problematiken som skyldigheten att ge råd och stöd till utsatta och att arbeta förebyggande. Som en förlängning av att stödet till yrkesverksamma ökar förväntas fler utsatta identifieras och tillförsäkras sina rättigheter. Det långsiktiga målet med arbetet är att alla professioner som är delaktiga i stödprocessen ska ha kunskap om problematiken och förutsättningar att hantera även mindre vanligt förekommande ärenden.

I sitt arbete med yrkesverksamma kunde regionkoordinatorerna bidra med stöd i totalt 490 ärenden under 2021 där den totala siffran inkluderar ärenden som rör både människohandel och människoexploatering för olika ändamål.

En viktig del av regionkoordinatorernas arbete är att hänvisa återvändandeärenden till International Migration for Organization (IOM). Regionkoordinatorernas medverkan i processen bidrar till att säkerställa att den utsatta tillförsäkras ett tryggt återvändande.

Regionkoordinatorerna arbetar även våldsförebyggande på selektiv nivå genom att i samband med uppsökande insatser informera personer som köpt sexuella tjänster om möjlighet till stöd och behandling. Genom att personer söker stöd på till exempel KAST-mottagningar förväntas återfallen i brott begränsas.

I det arbete som pågått med att implementera den förstärkta strukturen har våra samverkanspartners särskilt framhållit vikten av långsiktighet. Det har varit en utmaning att processen från uppstart till avtalsskrivning och implementering endast varit sju månader där arbetet i praktiken kunde förstärkas först efter sommaren.

5. FÖRDELA MEDEL TILL DET NATIONELLA STÖDPROGRAMMET

I syfte att säkra stöd och skydd till personer utsatta för prostitution och människohandel fördelar Jämställdhetsmyndigheten medel till det nationella stödprogrammet (NSP).

5.1. DET NATIONELLA STÖDPROGRAMMET

Plattformen Civila Sverige mot människohandel ("Plattformen") har utvecklat ett nationellt stödprogram. Programmet, som är ett komplement till myndigheters stödinsatser, säkerställer att utsatta för exploatering och alla former av människohandel kan få tillgång till stöd och skydd i enlighet med Sveriges internationella konventionsåtaganden.

5.1.1. Bakgrund

Uppdraget att utveckla ett kompletterande stödprogram initierades 2015 av Länsstyrelsen i Stockholm. Det nationella stödprogrammet togs fram som en pilot i dialog mellan representanter från stödgivare i Plattformen och Länsstyrelsen Stockholm. Därefter har insatserna som faller inom programmet vidareutvecklats utifrån målgruppens behov. Jämställdhetsmyndigheten tog över uppdraget att finansiera stödprogrammet under 2021.

5.1.2. Genomförande och förväntad effekt

I samband med att Jämställdhetsmyndigheten tilldelades uppdraget att finansiera det nationella stödprogrammet togs kontakt med Plattformen, inkom med en ansökan om medel för verksamheten. Samverkansavtal utformades i dialog med Plattformen, som tilldelades medel i enlighet med ingiven ansökan.

Det nationella stödprogrammet erbjuder utsatta en rad olika stödåtgärder, däribland skyddat boende. Inom programmet certifieras skyddade boenden. För att ett boende ska kunna certifieras krävs bland annat att personalen har grundläggande kunskap i frågorna och i att möta utsatta med särskilda behov, att en behovsbedömning genomförs i varje enskilt ärende och att klienten ska vara delaktig i bedömnings- och planeringsarbetet. Boenden som ingår i det nationella stödprogrammet tillerkänns ersättning med ett schablonbelopp för upp till 90 dagar. De utsatta kan förutom boende erbjudas rehabilitering, återintegrering och så kallad utslussning samt andra punktinsatser.

Den finansiering som Jämställdhetsmyndigheten beviljat Plattformen har använts för att erbjuda stöd och skydd och för att utveckla verksamheten. Under år 2021 har 18 vuxna och 20 barn (varav åtta barn som finns i hemlandet) erbjudits stöd. Plattformen har även haft möjlighet att påbörja ett mer strategiskt arbete att certifiera fler skyddade boenden. Målsättningen för det nationella stödprogrammet är att ha certifierade boenden i varje region i Sverige, vilket inte finns idag. En annan målsättning är att finna fler boenden som kan arbeta med fler exploateringsformer och även boenden som tar emot män. Det finns idag en brist på boenden som tar emot manliga utsatta. En utvärdering, uppföljning och analys av det arbete som bedrivs med anledning av de stärkta medlen genomförs löpande.

6. FÖRDELA MEDEL TILL ÅTERVÄNDANDEPROGRAMMET VID INTERNATIONAL ORGANIZATION FOR MIGRATION (IOM)

I syfte att säkra att personer utsatta för människohandel och prostitution tryggt kan återvända till sina hemländer och få hjälp att återintegreras i samhället fördelar Jämställdhetsmyndigheten medel till det frivilliga Återvändandeprogrammet Människohandel-Prostitution som genomförs av International Organization for Migration (IOM).

6.1. ÅTERVÄNDANDEPROGRAMMET

Genom återvändandeprogrammet kan utsatta få hjälp med både ett säkert återvändande och socioekonomiska insatser för att återintegreras i hemlandet. Ett tryggt och hållbart återvändande är viktigt eftersom de faktorer som bidragit till att en person utsattes för människohandel ofta finns kvar efter personen återvänt hem. De faktorer som kan ses som avgörande för att försätta en person i den typen av utsatthet utgörs ofta av ekonomiska problem, sociala orättvisor, diskriminering eller konflikter och oroligheter.

6.1.1. Bakgrund

Jämställdhetsmyndigheten tog över finansieringen av återvändandeprogrammet från Länsstyrelsen i Stockholm när myndigheten inrättades. Riktlinjer för vad som ska ingå i återvändandeprogrammet och hur det ska bekostas regleras i det avtal som upprättas mellan parterna årligen. Stödet kan ges under tre olika faser; inför återvändandet, i samband med resan till hemlandet och under en fastställd tid efter återvändande i syfte att underlätta en återintegrering. Beviljat stöd kan begäras ut av en återintegrerad person upp till två år efter att ansökan till återvändandeprogrammet beviljats.

Regionkoordinatorerna ansvarar för att ensamma eller tillsammans med andra upprätta ansökningshandlingar och därefter hänvisa en person till programmet. Anställda på IOM:s kontor i Helsingfors, där programmet administreras, har en nära dialog med regionkoordinatorerna för att bedöma förutsättningarna att ingå i återvändandeprogrammet och säkerställa en välanpassad och kvalitativ process.

6.1.2. Genomförande och förväntad effekt

Jämställdhetsmyndigheten har med de i uppdraget tilldelade medlen kunnat utöka den årliga budgeten med 1,4 miljoner kronor. IOM har framfört att återvändandeprogrammet sedan start varit underfinansierat. En ökad finansiering under uppdragstiden och under kommande år är nödvändig dels för att säkerställa stödet till det ökande antalet utsatta, dels för att kunna tillhandahålla personal som möjliggör stödet. Genom ökade medel går det att kontinuerligt arbeta med att förebygga den utsatthet som bidragit till att en person rekryteras och utnyttjas.

Arbetet med att säkerställa ett frivilligt, tryggt och hållbart återvändande och återintegrering har ytterligare förstärkts genom arbetet i uppdraget. Stödet som IOM ger till de utsatta kan bestå av olika delar. IOM ger råd inför resan och ordnar de praktiska förberedelserna. Under resan till hemlandet kan, om behov finns, personal från IOM ledsaga den som reser. Stödet i hemlandet innefattar en rätt till socioekonomisk återintegration genom ordnat boende eller yrkesutbildning. Stödet kan även bestå av medicinskt och psykosocialt stöd eller juridisk rådgivning. Målsättningen är att minimera riskerna att en person åter utsätts för prostitution och/eller människohandel.

Under 2021 har arbetet resulterat i att totalt 61 personer kunnat ta del av stödet från Återvändandeprogrammet. Av dessa var 24 män, 37 kvinnor och 15 barn. Flera av personerna var inkluderade i ett stort och uppmärksammat ärende om arbetskraftsexploatering inom bärplockningsindustrin. Bortsett från detta ärende var sexuell exploatering den vanligaste exploateringsformen under 2021. Jämställdhetsmyndigheten och IOM har haft ett nära samarbete under uppdragstiden. Det har under året påbörjats ett arbete med att förbättra rutinerna och samarbetet mellan IOM och svenska myndigheter i ärenden som rör återvändande av barn som blivit utsatta för människohandel. Denna typ av ärenden är ofta komplicerade och kräver en god kommunikation mellan alla inblandade aktörer. Tydligare riktlinjer har även arbetats fram för vem som kan ingå i återvändandeprogrammet samt vilka typer av stödinsatser som kan beviljas. Jämställdhetsmyndigheten vill tillsammans med IOM skapa en förutsägbarhet och en tydlighet som skapar trygghet både för personerna som får ta del av stödet, och de yrkesverksamma som hanterar ansöknings- och stödprocessen. Jämställdhetsmyndigheten har också framfört ett önskemål om en mer omfattande utvärdering av de beviljade åtgärderna vilken kommer att påbörjas 2022.

ANALYS

De delar som tas upp i återrapporteringen av det förstärkta arbetet representerar en bredd av insatser avsedda att resultera i en starkare helhet av det samverkansarbete som bedrivs av den Nationella samordningen mot prostitution och människohandel. Helheten utgörs av en samverkan som sker på den lokala, regionala och nationella nivån såväl som på den internationella arenan. Samarbetsparters i satsningarna utgörs av representanter från socialförvaltningar, hälso- och sjukvård, länsstyrelser, mellanstatliga internationella organ samt det civila samhället. Hela samverkansstrukturen har genom uppdraget aktiverats där det huvudsakliga temat är att:

- Tillgängliggöra ändamålsenligt stöd till yrkesverksamma, till exempel inom socialtjänsten
- Bistå med aktuell information
- Vara en trovärdig och tydlig aktör som för kunskapsläget inom prostitution och människohandel framåt

Arbetet har genom sin bredd bäring på tre av fyra målsättningar inom den Nationella strategin för att förebygga och bekämpa mäns våld mot kvinnor och en majoritet av de insatsområdens som beskrivs i regeringens handlingsplan mot människohandel. Det faktum att det förstärka uppdraget har tagits omhand inom redan befintliga strukturer och projekt har möjliggjort ett effektivt arbete under den begränsade tidsperioden.

Genom det aktuella uppdraget har det arbete som redovisades under hösten 2021 i rapporten Prostitution och människohandel (2021:23) kunnat fortgå och vidareutvecklas. Det rör särskilt det förebyggande arbetet och kompetensutveckling till yrkesverksamma. I rapporten konstateras att det finns stora kunskapsluckor hos myndigheter och verksamheter som möter utsatta men inte har dem som specifik målgrupp. En webbutbildning inom området utvecklades under uppdraget för att möta behovet. I rapporten konstateras vidare att det finns anledning att fortsätta att utveckla manualbaserade rutiner och checklistor samt erbjuda fördjupad kunskap till olika yrkesverksamma. Ett steg i den riktningen är digitaliseringen och vidareutvecklingen av manualen som påbörjats inom detta uppdrag. Det blir särskilt relevant eftersom regeringen i den nationella handlingsplanen mot prostitution och människohandel förtydligar att det är önskvärt att berörda myndigheter och aktörer tillämpar manualen i relevanta delar av sin verksamhet.

Effekterna av arbetet i uppdraget är flera. Ett förbättrat metodstöd till yrkesverksamma ger ökad kunskap för att kunna identifiera utsatta och erbjuda stöd och skydd. Förstärkningen av regionkoordinatorerna förväntas direkt och indirekt få samma effekt. Möjligheterna att erbjuda ett välanpassat och kvalitativt stöd och skydd till utsatta och en möjlighet till ett tryggt återvändande har ytterligare förstärkts genom det arbete som drivs i det nationella stödprogrammet och återvändandeprogrammet. Det förebyggande arbetet har riktats mot såväl exploatering utomlands som behandling av förövare i Sverige. Den utvärdering av KAST-verksamheterna som görs förväntas resultera i förbättrade behandlingsmetoder och i förlängningen minskad efterfrågan.

I Åtgärdsprogrammet för att förebygga och bekämpa mäns våld mot kvinnor 2021–2023 läggs grunden för det fortsatta arbetet under de kommande åren. I åtgärdsprogrammet förklaras att för att vidtagna åtgärder ska ha önskad effekt ska området prostitution och människohandel även fortsatt vara prioriterat. Jämställdhetsmyndigheten kan, genom möjligheter till ett fortsatt förstärkt arbete, utöka insatserna på området med det övergripande målet att bättre förebygga och bekämpa prostitution och människohandel.

Under 2022 kommer Jämställdhetsmyndigheten fortsätta att utveckla arbetet inom de fem delar som påbörjats i detta uppdrag. Rysslands invasion av Ukraina och de konsekvenser detta medför kommer i hög grad påverka inriktningen på arbetet. Risken för att personer utnyttjas i prostitution eller människohandel ökar i samband med stora flyktingströmmar. Det finns redan indikationer på att förövare på flera platser i landet söker kontakt med personer som flytt invasionen av Ukraina i syfte att exploatera dem. Den stora gruppen som flyr till Sverige utgörs av kvinnor och barn, en grupp som i särskilt stor utsträckning riskerar att utsättas för exploatering. Det förebyggande arbetet kommer därför i huvudsak inriktas på denna målgrupp.

Ett flygblad och information på Jämställdhetsmyndighetens webbsida har tagits fram för att informera om möjliga risker och möjligheter till stöd och skydd. Jämställdhetsmyndigheten har även påbörjat ett förebyggande arbete i samarbete med Östersjöstaternas råd som särskilt riktar sig till potentiella offer för arbetskraftsexploatering. Kunskap och metodstöd till yrkesverksamma kommer att utvecklas utifrån de nya omständigheterna. Nya former för samverkan i den aktuella frågan med relevanta myndigheter och aktörer inom civilsamhället kommer att utarbetas.

Jämställdhetsmyndigheten kommer under 2022 öka medlen till det nationella stödprogrammet och återvändandeprogrammet samt fortsatt finansiera KAST-utvärderingen. Det nationella stödprogrammet kommer under året fokusera på att certifiera boenden i fler delar av landet för att kunna erbjuda ett likvärdigt stöd. Målsättningen är att ha certifierade boenden i varje region i Sverige, vilket inte finns idag. I arbetet med återvändandeprogrammet kommer det vara en prioritet att utveckla formerna för uppföljning.

En central del av arbetet är förstärkningen av regionkoordinatorerna. Regionkoordinatorerna har en mycket viktig roll i att sammanfoga arbetet på kommunal, region och nationell nivå. Den kompetensutveckling som regionkoordinatorerna bidrar med inom till exempel socialförvaltningen och hälso-och sjukvården är mycket värdefull. Målsättningen är att kunskapsnivån på sikt ska kunna upprätthållas av organisationerna själva.

Jämställdhetsmyndigheten har även detta år lyft att det är angeläget att prioritera arbetet med barn vilket också förväntas få en mer tydlig effekt allt eftersom uppdraget fortskrider och arbetet kan utvecklas. Det blir viktigt inte minst eftersom fler ensamkommande barn förväntas söka skydd i Sverige under året.

Box 73, 424 22 Angered
Besöksadress: Angereds torg 9
Tel: 031-392 90 00
www.jamstalldhetsmyndigheten.se

**JÄMSTÄLLDHETS
MYNDIGHETEN**